FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CARL OTTO LENZ

fremsat den 29. oktober 1992 *

Hr. afdelingsformand,
De herrer dommere,

A — Sagsforhold

1. Genstanden for nærværende anmodninger om præjudiciel afgørelse er Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens [1]. Et resumé af sagsforholdet vedrørende de enkelte sager, indholdet af de bestemmelser i direktivet, der skal anvendes, samt spørgsmålenes ordlyd findes i retsmøderapporten.

B — Stillingtagen

Første spørgsmål

2. Den forelæggende ret ønsker med sit første spørgsmål oplyst, om bestemmelserne i direktiv 80/987 er umiddelbart anvendelige, dvs. om en borger kan påberåbe sig dem over for nationale, administrative myndigheder og domstole. Domstolen har allerede undersøgt dette spørgsmål i Francovich-sagen [2] og afgav heri et negativt svar. Til støtte for sin afgørelse gjorde Domstolen opmærksom på, at direktivet ikke definerer, hvem der er debitor for garantien, og at man ikke kan anse en medlemsstat for at være debitor, udelukkende fordi den ikke har gennemført direktivet rettidigt.

3. Advokaterne for sagsøgerne i hovedsagerne C-140/91 og C-141/91 mener i deres procedure, at den nævnte dom er uden betydning for de her stillede spørgsmål, eftersom det, der er vigtigt for den forelæggende ret, når den stiller spørgsmålet om direktivets direkte anvendelighed, ikke er betingelserne for dets anvendelse (»direkte« anvendelse), men spørgsmålet om, på hvilken dato det er anvendeligt (»straks« anvendelse). Skønt ordlyden af det stillede *spørgsmål* (»immediatamente«) berettiger en sådan fortolkning, kan man ikke af *præmisserne* til det præjudicielle spørgsmål udlede, at den henvisende domstol ønskede at tillægge sit spørgsmål lige præcis denne — usædvanlige — betydning. I øvrigt forudsætter spørgsmålet om datoen, på hvilken et direktiv er

* Originalsprog: italiensk.
1 — EFT L 283, s. 23.

2 — Dom af 19.11.1991, forenede sager C-6/90 og C-9/90, Francovich og Bonifaci, Sml. I, s. 5357, præmis 26.

direkte anvendeligt, nødvendigvis, at dette direktiv rent faktisk er direkte anvendeligt — i ordets sædvanlige forstand. Det bør bemærkes, at de i de foreliggende sager stillede spørgsmål blev stillet, før der var blevet afsagt dom i Francovich-sagen, og at spørgsmålet om den direkte anvendelighed af direktiv 80/987 på dette tidspunkt endnu ikke var afklaret.

4. Ioverensstemmelse med den i Francovich-sagen afsagte dom bør man på det første spørgsmål svare, at bestemmelserne i Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens skal fortolkes således, at de berørte parter ikke kan gøre disse rettigheder gældende over for nationale domstole, når der ikke er truffet rettidige gennemførelsesforanstaltninger.

Andet og tredje spørgsmål

5. De øvrige spørgsmål er tydeligvis kun stillet for det tilfældes skyld, at det første spørgsmål besvares bekræftende [3]. Da dette ikke er tilfældet, er disse spørgsmål derfor blevet uden genstand.

6. Det forekommer ganske vist hensigtsmæssigt at anføre, at sagsøgerne i hovedsagerne heller ikke ville kunne påberåbe sig direktiv 80/987, hvis dette var direkte anvendeligt. Fristen for gennemførelsen af førnævnte direktiv i national ret udløb for Italiens vedkommende den 23. oktober 1983. Domstolen har allerede fastslået, at Italien ikke rettidigt har opfyldt sin forpligtelse til at gennemføre direktivet [4]. De berørte parter kan naturligvis kun påberåbe sig den direkte anvendelse af et direktiv, såfremt den til gennemførelsen i national ret fastsatte frist er udløbet i den pågældende medlemsstat [5]. I de foreliggende sager indtrådte de relevante begivenheder (især arbejdsaftalernes ophør og arbejdsgiverens manglende betalingsevne) — som Kommissionens repræsentant ganske rigtigt anførte under retsmødet — på en dato, hvor ovennævnte frist endnu ikke var udløbet. Som følge heraf kunne sagsøgerne under ingen omstændigheder påberåbe sig direktivet som støtte for nogen rettigheder.

7. Der er derfor ikke længere grund til at se nærmere på spørgsmålet om, hvorvidt de betalinger, sagsøgerne krævede, overhovedet henhørte under direktivets anvendelsesområde. Man bør ganske vist være opmærksom på, at direktivet ikke definerer begrebet »løn«, der anvendes i artikel 3 [6], men at dette begreb i henhold til direktivets artikel 2, stk. 2, skal defineres i national lovgivning.

3 — For så vidt angår det andet spørgsmål, følger et sådant svar allerede af spørgsmålets ordlyd. Da det tredje spørgsmål i hver sag omhandler datoen, hvis fastsættelse er genstand for det andet spørgsmål, kræver det følgelig heller ikke noget svar.

4 — Dom af 2.2.1989, sag 22/87, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 143.

5 — Se f.eks. dom af 5.4.1979, sag 148/78, Ratti, Sml. s. 1629, præmis 44.

6 — Artikel 3 pålægger medlemsstaterne at oprette garantiinstitutioner med henblik på at sikre betaling af arbejdstageres lønfilgodehavender.

8. Jeg foreslår derfor, at Domstolen besvarer de af Pretura circondariale di Bologna stillede spørgsmål som følger:

»Bestemmelserne i Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens, som fastsætter arbejdstagernes rettigheder, skal fortolkes således, at de berørte parter ikke kan gøre disse rettigheder gældende over for en stat ved de nationale domstole, når der ikke er truffet rettidige gennemførelsesforanstaltninger.«